

Sonja Sever

Bebček Miha

Ilustriral M. Sedej

Dolgo se je Mihec tako vlekel in prerival v temi čez vse mogoče zapreke. Končno je daleč izven trga srečno došel do ceste, ki se je kakor siv trak vila proti domačemu kraju. Previdno se je oziral, toda nikogar ni bilo v tej pozni uri na njej. »Kaj bi se še dalje mučil skozi gozd! Kar naravnost jo mahnem. Tudi če me kdo sreča, nič ne de, saj me ne bo poznal!« Tako si je mislil Mihec in stekel po gladki cesti proti rodnemu kraju kot bi ga nosila lahka krila.

Izza temne gore se je dvigal svit in blede mesec je prikukal čez greben. Mar se mu ne smehlja prijazno z neba? »O, pozdravljen, prijatelj mesec, pozdravljeni hribi, polja in travniki!« je vriskalo v Mihčevem srcu. Že je zagledal prve hišice Dolge vasi. Mar mu ne kimajo tudi one prijazno v pozdrav? Da, seveda! Toda on ne sme do njih! Ne, nihče ga ne sme videti! In zavil je okrog hiš po stranskih stezicah k svojemu domu.

S trepetajočim srcem se je približal domačemu klanecu. Tam ga čaka kočica, oreh in mogoče tudi sivka! Toda nenadoma je obstal kakor vkopan. Kaj je to? ... Mar ni to njegov klanec? Mar je zašel? Kje je oreh, kje kočica? Prepadeno se je oziral, toda ni se zmotil. To je njegov klanec, saj ni slep. Ves zmeden je stopil na vrh in o grozal! Tam, kjer je nekoč stala njegova domačija, mu je mrzlo zijala nasproti praznina. Kjer se je nekoč dvigal ponosen oreh, je iz zemlje štrlel le kratek štor in od mile hišice je ostal le kup razvalin. Mihec je zatrepetal po vsem telesu.

»O, oo! Ooo! Kdo je bil tako hudoben, kdo je posekal oreh!« je bolno zakričalo v njem in zgrudil se je kot zadet v srce.

Mihčevo šibko telo se je krčilo in vilo od silnega ihtenja. »Oreh, moj lepi oreh so posekali! Mojo malo kočico podrli, a uboga moja sivkica, kaj neki so s teboj naredili ti grdi ljudje? Ne, nič več ne ostanem tu, proč grem, daleč proč v visoko goro! Sivkica moja, samo da tebe še najdem, potem pojdeva skupaj daleč proč od teh hudobnih ljudi.« Tako je Mihec dolgo ihtel in z vročimi solzami popil domačo gredo.

Hipoma se je zdrznil. Spomnil se je svojih kril. »Da niso še njih iztaknili in odnesli orodja!« ga je zaskrbelo. Skočil je kvišku in stekel proti svojemu skrivališču, kar so ga noge nosile. Že je prišel na rebro in se približal mestu, kjer je nekoč stal županov senik. Bolno ga je zaskelilo v srcu, ko je zagledal v mesečini temno pogorišče. Mar se ni na tem mestu začela njegova največja nesreča? Brž je hitel dalje v gozd in se s strahom približal svoji jami. S tresočimi rokami je razgrnil grmovje, odvalil kamenje in tipal okrog. Hvala Bogu! Vse je še tu, torej le niso našli! »Mama, mama, kmalu priletim k tebi!« se je razveselil. Skrbno je spet zadelal jamo, a nato se spustil naravnost proti cerkvi na mamin grob.

Težka žalost ga je obšla, ko je prišel na pokopališče. Maminega groba skoraj ni spoznal, tako močno se je bil posedel. Namesto lepe gredice mu je zevala nasproti črna luknja, a križ, ta lepi križ, je ležal prevrnjen na tleh in plevel ga je prerasel. Tak vendar ne sme biti! In brž se je lotil dela. Oprezno je pobral korčke in bršljan iz

zemlje, z rokami zasul luknjo in kolikor je pač mogel zravnal gomilo. Nato je ponovno zasadil korčke in bršljan, dvignil križ in ga postavil na staro mesto. Ko je bil mamin grob zopet v redu, je Mihec še dolgo ždel ob njem in se v duhu razgovarjal z mamo. Pripovedoval ji je, kaj vse je doživel v daljnem trgu in mestu.

Na vzhodu se je začelo svitati. »Sedaj pa moram iti, da me ne najdejo,« se je naglo dvignil. »Toda kmalu pridem k tebi, mama!« ji je še obljubil in odhitel v gozd. Tu se je stisnil v gosto grmovje in čakal. V srcu mu je tlela iskrica upanja: mogoče pa bodo pastirji z drugimi kozami prignali tudi njegovo sivko na pašo.

Zvezde na nebu so umirale in mlado jutro se je dvigalo nad goro. Vas se je budila. »Klin-klon, klin-klon,« je zazvenelo po dolini. Pastirji so gnali živino na pašo. Tudi županov pastirček je prišel s svojo drobnico. Mihec je napeto kupal skozi grmovje in glej, res, tudi sivka je med čredo. Mihcu so se od sreče orosile oči. Najrajši bi skočil k svoji kozici in jo objel. Toda tega ni smel storiti. Oprezno je čakal dalje. Drobnica se je razkropila po velikem pašniku skoraj do gozda in pridno zajtrkovala. Toda kaj je sivki? Kakor da ji danes ni za pašo. Nemirno se je prestopala, se ozirala zdaj na levo, zdaj na desno, kakor bi prisluškovala nekemu glasu. Mar je res slutila, da je njen gospodar v bližini in slišala, da jo v svojem srcu željno kliče? Mihec, ki jo je ves čas napeto opazoval, se ni mogel več zdržati. Iz grla je iztisnil glas, s katerim jo je že svoječasno vabil k sebi. Sivka se je zdrznila, našpičila ušesa, napeto zrla v gozd, a naenkrat skočila, kakor da jo je pičil sršen, in se zakadila naravnost k Mihcu v grmovje.

To je bilo veselo svidenje! Mihec jo je ves srečen stiskal k sebi, a ona mu je položila glavico na rame in milo zameketala.

»Sivka, mar si ponorela!« se je ta čas zadril županov pastirček, hitro pobral bič in stekel proti gozdu. Toda že ga je Mihec opazil, skočil kvišku in izginil s svojo sivko v goščavi. Tekel je, kar so ga noge nesle, a sivka seveda za njim. Urno sta se vzpenjala v

hrib in se šele ustavila, ko sta bila visoko gori nad pečino. Tu se je Mihec oprezno nagnil čez steno, ki je skoraj navpično padala v dolino, in radovedno pogledal na pašnik. Spodaj je pastirček ves zbeگان tekal okrog. »Sivka, sivka, sivka!« je klical in iskal ubežnico. Toda kje sta že bila Mihec in sivka! Skoraj škodoželjno se je Mihec nasmejal, lju-beče pobožal svojo kozico in krenil ž njo dalje v hrib.

Tam gori, visoko pod vrhom, že med zadnjimi macesni, je vedel za veliko jamo, kjer so v starih časih kopali rudo. Tam ju ne bo nihče našel in živila bosta v miru, daleč proč od hudobnih ljudi. Tja je Mihec pohitel s svojo sivko. Vzpenjala sta se tako naglo v hrib, da je obema že skoraj pohajala sapa.

»O, kostanj!« se je naenkrat razveselil Mihec in se ustavil pod košatim drevesom. Po tleh je ležalo vse polno sladkih, rjavih plodov in brž jih je začel pobirati. »Lačen ne bom!« se je smejal in si natlačil vse žepe. Nato si je še podvezal rokave suknje in tudi tē napolnil do vrha. Tako sta bogato založena nadaljevala pot.

Poldan je že davno minil, ko sta dospela do svojega novega doma. Pod skoraj navpično steno, skrit med grmovjem in redkimi macesni, se je odpiral vhod v stari rov. Sivki je tu nad vse ugajalo. Saj je bila pred jamo velika, lepa trata, kjer je lahko po mili volji mulila planinsko travo. Tudi bister studenček je žuborel iz skale, a grmovja s sočnimi listi je bilo nič koliko. Od hvaležnosti in veselja, ker je mladi gospodar ni pozabil in jo je prignal sem, mu je dala mnogo dobrega mleka, ki ga je pa bil Mihčev lačni želodec že zelo potreben. Ker Mihec ni imel posode, si je molzel mleko naravnost v usta.

Ko se je okrepčal, se je takoj lotil urejevanja novega doma. Nanosil je v jamo mehko vejevje in suho listje ter postlal sebi in kozi udobno ležišče. Privlekel je velik hlod in ga položil ob steno v jami. To je bila klop. Zraven klopi je zvalil ploščato skalo, ta je služila za mizo. Bolj proti vhodu pa si je iz kamenja naredil ognjišče. Le ognja žal še ni imel. Ker pa znajo biti

tu v višavi noči zelo hladne, si je priskrbel tudi vrata: nekaj močnih, košatih vej z bližnjih dreves in vrata so bila narejena.

Bilo je že pozno popoldne, ko si je Mihec za silo uredil dom. Dasi je bil že zelo truden, se ni odpočil. V dolini so ga še čakala krila, še nocoj jih mora spraviti gor! Hitro se je pripravil za pot. Da pa ne bi sivka tekla za njim, jo je s srobotom privezal za hlod v jami. »Pridna bodi in nič se ne boj,« jo je pobožal in skrbno zadelal vhod z vejami. Nato se je naglo spustil čez drn in strn v dolino.

Še preden se je popolnoma stemnilo, je dospel do svojega skrivališča. Tu je ždel za grmom in čakal luno, da mu bo svetila pri delu. Naposled je priromala čez goro zaželeno svetilka in s svojimi žarki razgnala trdo temo. Tedaj je Mihec oprezno izvlekel svoje stvari iz jame. Skrbno je povezal šibovje in nekatere dele kril v velik snop. Nato si je privezal težko škatlo z orodjem kakor nahrbtnik na hrbet, vrgel vrečo s črevi čez rame in s snopom pod pazduho dobre volje odkorakal nazaj v hrib.

Dasi mu je mesec pridno svetil, je bila pot skozi gozd kaj težavna. Zdaj se mu je dolgo šibovje zataknilo med veje, zdaj mu je vreča obvisela v trnju. Spotikal se je ob šture in korenike in celo večkrat nemilo štrbunknil z vso svojo prtljago na tla. A Mihec ni zgubil poguma. Hitro se je pobral in se neutrudno prebijal dalje navzgor. Kaj je bil sedaj Mihcu ta trud, ko mu je pa duša kar vriskala in pela od sreče. Prost je, sivko ima, krila si bo naredil in kmalu bo zletel k mami!

Mihec je tako hitel, da je došel do svojega doma, še preden se je zdanilo.

»Me-e-e!« ga je veselo pozdravljala sivka in kukala skozi veje kot bi ga hotela vprašati, kje je bil tako dolgo.

»Sem že tu in sedaj ostanem pri tebi!« ji je prijazno prikimal Mihec, odprl vrata in varno spravil svoje zaklade v jamo.

Sedaj je šele čutil, kako ga je zdelala pot. Kaj ga tudi ne bil že dve noči ni zatisnil oči in koliko poti je prehodil! Skrbno je zopet zadelal vhod z gostimi vejami, udobno legel na ležišče, stisnil sivko k sebi in kmalu trdno zaspal.

Bil je že velik dan, ko se je Mihec spet prebudil. Sivka je medtem že po svoje zajtrkovala. Ker ni mogla iz jame, je kratko malo pojedla vrata! Prisrčno se ji je Mihec smejal, odstranil žalostne ostanke vrat in spustil navihanko na svobodo.

Sedaj mora še sebi napraviti dober zajtrk: pečen kostanj in sivkino mleko! To bo teknilo! Toda za pečeni kostanj je treba najprej ognja, a žveplenk ni bilo pri hiši! Toda Mihec ni bil v zadregi. Spomnil se je, kako je stari županov pastir vselej brez žveplenk delal ogenj. Brž je na starem macesu nabral suhega mahu in drobne suhljadi. Iztaknil je tudi suho kresilno gobo. Nato si je še poiskal primeren kremen, vzel iz škatle za orodje pilo in »kvrc, kvrc« z njo udarjal po kamnu. Iskre so zafrčale in padale na gobo, ki je kmalu začela tleti. Mihec jo je brž razpihal, pritaknil lahko gorljivi mah in suhljad in že so zaplapolali rdeči plamenčki. Ogenj je bil torej tu in ni dolgo trajalo, ko so se v lepi žerjavici pekli dišeči kostanji.

Medtem si je Mihec naredil imenitno posodo za mleko. Iz šib je zvil in sestavil okrogel okvir, ki je stal na treh nogah. V ta okvir je kakor vrečo obesil pripraven mehur in lonec je bil gotov. Poklical je kozo in jo pomolzel. Sivka je bila kaj pridna, dala mu je mleka za poln mehur. V tem so bili tudi kostanji že pečeni in začela se je gostija. To je bil zajtrk! Mihcu se je zdelo, da še nikoli ni tako imenitno jedel.

Ko se je okrepčal, se je z velikim veseljem lotil kril. Rezljal, sestavljal in gradil je s tako vnemo, kakor da bi že jutri mislil zleteti. Dan je minil kakor bi trenil in začudeno se je Mihec oziral, ko ga je naenkrat zajel mrak. Mar je mogoče, da je že mrak? Zastrmel je v nebo in iskal sonce. Toda le na obzorju se je še poslavljala večerna zarja.

Brž je pospravil svoje stvari v jamo, podpihal žerjavico, pomolzel kozo in spekel kostanj za kosilo in večerjo hkrati. Ob svitu ognja je še dolgo ljubeče ogledoval svoje delo. Krila in spet samo krila so mu rojila po glavi. Še v spanju mu niso dala miru. Delal in gradil jih je v sanjah vso noč.

Drugi, tretji in sledeči dan se ni mnogo razlikoval od prvega. Mihec je molzel sivko, pekel kostanj, gradil krila in se sleherni večer čudil kratkemu dnevu. A pri tem je bil srečen, kakor že dolgo, dolgo ne.

Medtem ko je Mihec tako mirno in zadovoljno živel visoko na gori, so bili vaščani v dolini silno razburjeni. Veliki požar še ni bil pozabljen, ko je prišel glas o skrivnostnem Mihčevem begu iz zavoda.

»Mar ni dan po njegovem begu bil grob Mihčeve matere popravljen in je na čuden način izginila njegova koza? Gotovo je tu, a sedaj se skriva po gozdovih. Bog ve, če se ne misli maščevati in zažge še celo vas,« so plaho šušljali vaščani in boječe gledali proti temnim gozdovom.

Najbolj razburjen in potrta pa je bil županov Francek. Odkar so odpeljali Mihca, ni imel več mirne ure. Nič več ni bil tisti razposajeni in živi fant, nič več mu ni bilo do vodstva svojih tovarišev. Celogigibal se jih je in bil najrajši sam. Saj mu je vselej kakor z bodalom prebodlo srce, če je kdo omenil Mihca, a o čem bi otroci tiste dni govorili, če ne o Mihcu požigalcu? Zaman si je Francek skušal miriti svojo vest, češ: končno je le Mihec kriv požiga. Vse glasneje je klical glas vesti: »Krivico si mu storil, spravil si ga v nesrečo!« Niti to, da se je tako imenitno maščeval, ga ni več veselilo. Še sovražiti ni mogel več Mihca in kar neumno in otročje se mu je zdelo, da se je tako jezil na dobrodušnega siromaka. Kakor môra ga je dan in noč preganjala slika, kako ženejo orožniki revčka vsega bledega in trepetajočega z vklenjenimi rokami po prašni cesti. Ne, Mihec tega ni zaslužil! Francka je peklo v duši kot ogenj in čedalje bolj bled in potrta je taval okoli.

Mati je zaskrbljeno opazovala svojega edinca. »Francek, mar si bolan? Kaj ti je?« ga je često vprašala. A Francek se je vselej izmikal:

»Oh nič, mama, nič mi ni!« Šele ko je slišal, da je Mihec v gluho-nemnici, kjer se prav pridno uči, mu je malo odleglo, dasi se vest nikoli ni dala popolnoma umiriti. Tisto jutro pa, ko je izginila koza in so našli popravljen grob, se je še močneje zbudila v njem. Dasi še ni došel glas iz mesta o Mihčevem begu, je Francek točno vedel, da je Mihec spet tu. Kakor zgubljen je taval ves dan okrog in ni vedel, kaj bi počel. Venomer je moral misliti nanj.

»Kaj neki je moral revček vse pretrpeti, da se je odločil za beg! Kod neki se sedaj skriva? Gotovo je lačen! In če ga sedaj najdejo, Bog ve, kako bodo z njim ravnali!« Take misli so ga glodale kakor črv v srcu. »In vsega tega si ti kriv!« ga je z mogočnim glasom obtoževala vest. Francek je glasno zaječal in kakor blazen begal po gozdu in travnikih.

»General, slavni general, mar iščeš Mihčevo sivko?« so ga dražili dečki. »Lep si nam drug in vodja, da se nič več ne brigaš za nas!« Francek se je prestrašeno zdrznil in stekel pred otroki v gozd. Sram ga je bilo in vest ga je vedno bolj pekla.

Ko se je drugi dan raznesla novica o Mihčevem begu, Francek ni več zdržal. Smrtno bled je stopil k mami, ki je sedela sama sklonjena nad šivanjem, in ji dejal:

»Mama, prosim, napolni mi nahrbtnik z jestvinami, grem iskat Mihca!«

»Iskat Mihca?« se je prepadeno zdrznila mati in vprašajoče strmela v sina. »Mar se ti nič ne smili? In ti bi ga spet izročil orožnikom?« je strogo vprašala in z mrzlim pogledom ošinila Francka.

»Ne, ne, mati!« je preplašeno vzkliknil. »Hočem... hočem k nje-mu... da...« Več Francek ni spravil iz grla. Glasno ihtec je padel na kolena in skril obraz v mamino krilo.

Mati je s solznimi očmi gledala svojega edinca, rahlo pogladila njegove lase in čakala nadaljnjih besed. Nastal je molk. Slišalo se je le njegovo bridko ihtenje.

»No, reci, zakaj ga potem hočeš iskati?« je končno mati z mehkim glasom vprašala. Toda Francek ni mogel govoriti, preveč so ga dušile solze. Naposled se mu je kakor krik izvila silna obtožba iz prsi:

»Da mu povem, naj se vrne, ker sem jaz zažgal senik!« Krčevito ihtenje mu je pretreslo vse telo. Ihtel in jokal je, kakor bi hotel iz-jokati vso bol, ki ga je žgala vse dolge dni v srcu.

S trepetajočimi rokami je mati gladila svojega edinca in vroče solze so ji polzele po licu.

»Sin moj!« je polna usmiljenja zašepetala in mirno čakala, dokler se ni njen otrok izjokal. Ko se je naposled umiril, mu je dvignila glavo, ga nežno poljubila na čelo in dejala:

»Stori, kakor čutiš, jaz ti bom pomagala!« Nato je vstala, šla v shrambo in napolnila torbo z najboljšimi prigrizki. Francek si je poln upanja naprtil težko zalogo in se napotil v gozd. Ves dan je taval po njem, pretaknil vse skrite kotičke, toda o Mihcu ni bilo sledu. Bled in izmučen se je vrnil pozno v noč domov. Iskal ga je tudi ves drugi in tretji dan, a vselej se je vrnil še bolj žalosten in potr.

Tako bolno je že izgledal, da je mater zaskrbelo, in ko se je na-slednje jutro zopet odpravil na pot, ga je prosila:

»Nikar se toliko ne ženi, Francek, saj bo gotovo sam prišel v vas.«

»Ne, ne, mama, ti ga ne poznaš. Ne bo prišel, tudi če bi umrl od lakote, zato ga moram najti,« je žalostno odvrnil.

»Če bi poslali naše hlapce in pastirje, da ga poiščejo? A ti se med-tem vlezi! Zdiš se mi bolan!«

»Ne, ne, mama! Bežal bi pred njimi, ne smemo ga preganjati ka-kor divjo zver. Jaz sam ga moram najti in najprej z njim govoriti. Danes ga grem iskat pod vrh, mogoče se skriva tam.«

»Pa dobro, če misliš,« se je s težkim srcem vdala mati in Francek je spet odšel na pot. Tokrat se je vzpenjal naravnost v hrib. Dolgo je hodil in plezal, poldan je že davno minul in že je bil listnati gozd globoko pod njim. Tudi smreke so se umaknile redkim macesnom.

»Me-e-e!« je zdajci zameketalo visoko nad njim.

»Mihčeva sivka,« se je zdrznil, »gotovo je tudi Mihec tu!« Lah-kotno kakor divja koza se je pognal navzgor.

»Me-e-e!« je spet zameketalo, že mnogo bliže. Oprezno, da ne bi preplašil koze in Mihca, se je Francek vzpenjal dalje. Tako je neslišno prilezal tik do trate pred jamo. Hipoma je obstal in se stisnil za skalo, zakaj zagledal je Mihca. Tam pred votlino je sedel in z zadovoljnim obrazom nekaj vneto rezljal in sestavljal. Sivka pa se je mirno pasla v grmovju. Že je Francek hotel pohiteti k tovarišu, toda ne! »Saj bi ga preplašil in utekel bi,« se je spomnil. »Če ga tudi dohitim, kako mu bom dopovedal, kaj hočem, ko pa ne čuje?« Ugibal je, kako bi se Mihcu na lep način približal. Končno se je spomnil pravega: Saj so vendar pripovedovali, da se je Mihec neverjetno naglo naučil čitati! Brž je pretaknil vse svoje žepe in res našel konček svinčnika. Nato je vzel papir, v katerem je bil zavit kruh, in po kratkem razmišljanju z velikimi črkami napisal:

(Konec prihodnjč.)